

Växtnodens nyhetsbrev februari 2026

Kära läsare,

Som vi skrev i vårt [extra nyhetsbrev i början av december](#) nådde ministerrådet (Europeiska unionens råd) och Europaparlamentet [en preliminär överenskommelse](#) om EU-kommissionens förslag på ett lättat regelverk för nya genomiska tekniker (NGT) den 3 december.

Rådets och parlamentets förhandlare har kommit överens om att företag ska redovisa vilka bakomliggande patent som finns kopplade till sorter av NGT-grödor, att det inte ska bli några krav på märkning av NGT1-produkter i butikshyllorna, men att NGT-utsäde som företag säljer till lantbrukare måste märkas, och att det ska finnas en undantagslista över ”negativa” egenskaper. Det gör att exempelvis herbicidtoleranta NGT-grödor ska klassas som NGT2-grödor och därför regleras som GMO.

NGT1-växter har genetiska förändringar som även skulle kunnat uppstå spontant eller via konventionell förädling. NGT2-växter har mer komplexa förändringar. [Läs mer om skillnaden mellan NGT1 och NGT2 på Gentekniknämndens webb.](#)

Vi skrev också att Växtnoden preliminärt skulle anordna ett seminarium 10 februari, men eftersom Europaparlamentet inte kommer rösta om lagstiftningen kring nya genomiska tekniker förrän senare i vår så skjuter vi fram seminariet. Vi återkommer med inbjudan när tidplanen för parlamentets omröstning har klarnat.

I vår ska Europaparlamentet rösta om lagförslaget som undantar vissa grödor utvecklade med nya genomiska tekniker från den strikta GMO-lagstiftningen. Foto: Leonardo1982, Pixabay.

På vår hemsida hittar du [Växtnodens kommentarer till NGT-kompromissen](#). Sammantaget tycker vi att det har tillkommit viktiga förändringar och förtydliganden i den föreslagna lagtexten. Exempelvis bidrar kraven på öppenhet, information, och likvärdiga och skäliga villkor för licensiering till att göra patentfrågan mindre laddad. Att under en begränsad tid kunna skydda en innovation är en central del av ett fungerande innovationssystem. Den möjligheten behövs för att marknadsbaserade investeringar ska kunna komplettera offentligt finansierad forskning.

Vad händer nu då?

Ministerrådet har publicerat [en officiell version av den kompromisstext](#), daterad 11 december, som man enades om i trilogprocessen 3 december. Texten var uppe till omröstning 19 december i ministerrådet och det är denna som EU:s parlamentsledamöter ska ta ställning till senare i vår. Enligt uppgifter vi fått röstade EU-länderna så här: 18 stater röstade för (det behövdes minst 15). Kroatien, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Ungern och Österrike röstade emot. Tyskland, Belgien och Bulgarien la ner sina röster. Det betyder att rådet nu har godkänt kompromissen och att parlamentets godkännande återstår innan ett regelverk för NGT-grödor är på plats.

Parlamentets behandling av kompromissen inleddes med en diskussion i ENVI (utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet) 28 januari. Den information vi har fått säger att utskottet antog den preliminära överenskommelsen genom 59 röster för, 24 emot och 2 nedlagda.

Det är inte så enkelt att förutspå hur parlamentsledamöter från olika medlemsstater ser på kompromissförslaget eftersom till exempel Tjeckien och Nederländerna har nya regeringar och Tyskland inte ger tydliga besked i frågan. Är det hemlandets inställning eller den politiska grupptillhörigheten i parlamentet som kommer väga tyngst för hur ledamöterna röstar? Utfallet i ENVI pekar mot att överenskommelsen kommer att ratificeras i parlamentet.

Storbritannien förhandlar med EU om tillgången till EU:s marknad. EU verkar ställa som villkor att landet ansluter sig till den NGT-uppgörelse som EU nu förväntas nå. Storbritannien skulle i så fall behöva anpassa sig och lägga [sin egen nyligen antagna lagstiftning](#) gällande gensaxen i malpåse. Ett motsvarande krav på harmonisering mellan EU och icke-EU-länder (till exempel Schweiz som fokuserar mycket på riskbedömning och konsumenters preferenser) gäller i och för sig även om EU-parlamentet *inte* röstar igenom den nya lagstiftningen i vår. [SeedWorld skriver om detta](#), att "EU:s beslut kommer att avgöra hur brett genredigerade grödor kan komma ut på den europeiska marknaden och kan påverka politiken hos globala handelspartners." ISAAA (International Service for the Acquisition of Agri biotech Applications) skriver på sin blogg Science Speaks om [det negativa med att ha flera skilda regelverk för gensaxen i världen](#).

Gensaxen och genetisk modifiering i debatt och politik

Det har kommit reaktioner på den aktuella NGT-kompromissen från olika håll.

Vetenskapsnätverket EPSO (European Plant Science Organisation) skriver att de välkomnar den preliminära överenskommelsen i EU och att NGT1-växter kan bidra väsentligt till EU:s strategier för livsmedel, biologisk mångfald, bioekonomi, ökad konkurrenskraft och självständighet. De förväntar sig att det lättade regelverket kommer möjliggöra effektiv utveckling av hållbara, klimatanpassade, näringsrika och mer diversifierade grödor, i linje med globala hållbarhetsmål. Läs EPSO:s senaste bidrag i diskussionen här: [EPSO first reaction to the trilogue provisional agreement on New Genomic Techniques \(NGTs\)](#).

Om du klickar dig vidare till [full EPSO first reaction](#), hittar du i slutet av dokumentet en lista med länkar till EPSO:s tidigare yttranden i frågan om NGT, och länkar till pressmeddelanden från rådet, kommissionen och EU-domstolen som har med NGT att göra. Där finns också länkar till ett antal studier om människors attityder till NGT i Sverige, Norge, Finland, Irland, Schweiz, Spanien, Storbritannien och USA.

Konsumentundersökningar visar ett ökande stöd för användning av NGT, särskilt när tekniken används för att utveckla grödor med förbättrad näringskvalitet och miljönöytta. [Läs mer om det i artiklarna listade i EPSO:s dokument](#). Foto: Foto: Kasjanf, Pixabay

Plattformen Plants for the Future European Technology Platform (Plant ETP) välkomnar också kompromissen och kallar den för ett viktigt steg framåt för Europas växtforskning och innovation. De menar att överenskommelsen gör det möjligt att använda moderna och precisa växtförädlingsmetoder i Europa och att det breddar växtförädlingen och bidrar till utvecklingen av klimatanpassade, resurseffektiva och hållbara grödor som också skyddar biologisk mångfald. En lättad NGT-lagstiftning är något som forskare och växtförädlare efterfrågat under ganska lång tid. Plant ETP tycker också att lagförslaget är viktigt för att förbättra samarbetet mellan akademien, industrin och lantbruket, så att forskning snabbare kan omsättas i praktiska lösningar.

De betonar att detta gynnar både konkurrenskraft och hållbarhet och skapar bättre förutsättningar för den europeiska växtvetenskapens utveckling. Plant ETP är en plattform för samarbete mellan olika aktörer inom växtsektorn i Europa. [Läs deras pressmeddelande här.](#)

De europeiska växtförädlings- och utsädesföretagens branschorganisation Euroseeds ger tummen upp åt kompromissen och ger beröm åt det danska ordförandeskapet. Organisationen har skrivit två pressmeddelanden om detta, efter hand som det hände saker innan jul. Den 4 december: [Europe's seed sector welcomes the end of trilogue negotiations on New Genomic Techniques](#) och den 19 december: [Member States endorse New Genomic Techniques agreement](#). I sina kommentarer understryker organisationen lagförslagets betydelse för fortsatta innovationer i branschen och för konkurrenskraften hos EU:s jordbruk.

UEAA (Union of European Academies for Science applied to Agriculture, Food and Nature) ser kompromissen som ett positivt avslut på en lång process och ett tecken på förtroende för europeisk forskning och växtförädling. Överenskommelsen anpassar lagstiftningen till vetenskapliga rön och tar hänsyn till behovet av innovation för att möta utmaningarna som det europeiska jordbruk står inför, särskilt klimatförändringar och hållbarhet. Den innebär en tydlig uppdelning mellan NGT1- och NGT2-växter där NGT1-växter får förenklade regler, medan NGT2-växter omfattas av en särskild prövning som liknar dagens GMO-regelverk. [Läs UEAA:s pressmeddelande här.](#)

Organisationen för ekologiskt jordbruk, IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements) är starkt kritiska till överenskommelsen. De menar att kompromisstexten allvarligt brister i frågorna om spårbarhet, märkning och patentskydd och anser att det medför risker för livsmedelssuveränitet, miljö och jordbrukets mångfald. [Läs IFOAM:s nyhetstext här.](#) De uppmanar EU-parlamentarikerna att använda den kommande omröstningen som en sista möjlighet att reglera gensaxen hårdare, särskilt när det gäller märkning och skydd mot företagsmonopol på växtgenetiska resurser.

Lantbrukarorganisationen Copa-Cogeca ser överenskommelsen som en vändpunkt för europeiskt jordbruk och menar att NGT bidrar med praktiska lösningar vad gäller klimat-, miljö- och livsmedelssäkerhet. De betonar vikten av att regelverket genomförs på ett sådant sätt att målen uppnås utan onödig administration. De påpekar vikten av att EU snabbar på processen med att anta regelverket och poängterar också att tydliga och förutsägbara regler är avgörande för växtförädlingssektorn. [Läs Copa-Cogecas pressmeddelande här.](#)

[Genetic literacy project har översatt och återpublicerat ett blogginlägg](#) från franska Seppi Blog, som illustrerar hur debatten kring NGT ser ut i Frankrike. Blogginlägget är skrivet av agronomen och tidigare tjänstemannen inom FN, André Heitz. Han tar avstamp i att tidningen Le Monde ger plats åt ”bisarr aktivistisk konspiratorisk desinformation om påstådda faror med genredigerade grödor”.

André Heitz argumenterar emot det han menar är desinformation från NGT-motståndare. Han går igenom, en efter en, frågorna om patent på växter och genetiska resurser, ökad makt bland utsädes- och kemiföretag, och ekonomiskt och juridiskt beroende bland jordbrukare genom licenser och högre utsädespriser. Han bemöter också farhågorna kring minskad biologisk mångfald, risken att små utsädesföretag och traditionella fröer försvinner, riskerna för kontaminering av det ekologiska jordbruket och bristen på märkning och spårbarhet. Han ifrågasätter motståndarnas tvivel på klimatnyttan med NGT-grödor.

[Ett pressmeddelande från DataM intelligence 4 Market Research LLP](#) (ett företag som gör marknadsundersökningar) beskriver den globala marknaden för växtförädling. Den förväntas växa med cirka elva procent årligen de kommande fem åren. Behovet av högavkastande, klimatresistenta och sjukdomståligena grödor driver tillväxten i kombination med tekniska framsteg inom genredigering och fokus på hållbart jordbruk och livsmedelssäkerhet i världen. Traditionell växtförädling (inräknat växtförädling med genetiska markörer) dominerar marknaden, men genredigering har börjat stå för en betydande del. Egenskaperna som växtförädlingen satsar mest på är fortfarande hög avkastning, sjukdomsresistens och herbicidtolerans, men stresstålighet och förbättrad kvalitet hos produkter får allt större betydelse.

Forskaren Cullen S. Hendrix från Peterson Institute for International Economics i USA har gjort [en analys av det som sker i EU](#). Från sitt utifrånsperspektiv menar han att lättade regler kring NGT i Europa innebär ett viktigt avsteg från den försiktighetsapproach som länge präglat EU:s politik, och att det kan få positiva effekter också på den globala livsmedelssäkerheten, det vill säga även för låginkomstländer.

Institutet CEPA (Center for European Policy Analysis) i Washington DC har publicerat [en artikel som beskriver hur genredigering](#) håller på att bli ett allt mer betydelsefullt strategiskt konkurrensområde där Kina utmanar USA och Europa. Västvärlden tenderar att underskatta allvaret i situationen eftersom det "bara" handlar om mat. Budskapet i artikeln är att den som kontrollerar utsäde, gener och regelverk får inflytande över globala livsmedelskedjor, och det gör att jordbruksfrågorna blir säkerhetspolitiska frågor. Kina har redan godkänt flera genredigerade sorter av soja, vete, majs och ris. I artikeln framställs biotekniken som en grundpelare i Kinas livsmedelssäkerhet och suveränitet. Kina är "samlad och målmedvetet" medan EU, och i viss mån även USA, präglas av skepsis bland konsumenter, regulatorisk osäkerhet och politisk splittring. Enligt författaren behöver både Europa och USA skärpa till sig för att inte låta Kina bestämma hur framtidens livsmedelssystem ska se ut.

[I en artikel från World Grain](#) sammanfattar journalisten Vladislav Vorotnikov vad som händer i Asien. Stigande priser på majs och soja gör att flera länder håller på att låta på sin hållning till användningen av genetiskt modifierat djurfoder och andra GM-grödor. Förändringen är tydligast i Kina och det som sker där har stor påverkan på andra länder. I Indien uppmanar lantbrukare regeringen att tillåta import av GM-foder för att undvika brist på foder och för att sänka kostnaderna. Vietnam importerar och använder redan GM-foder och planerar att även tillåta odling av genredigerade grödor avsedda för djurfoder. Utvecklingen beskrivs som en normalisering av genteknik i jordbruket. Drivkraften är ökad oro för livsmedelssäkerhet, klimatpåverkan, globala marknadsrisker och stigande kostnader.

I tider av klimatförändringar och stigande foderpriser närmar sig fler länder i Asien en användning av genetiskt modifierade sorter av soja och majs som djurfoder. Foto: Charlesricardo, Pixabay.

Grödornas genetik och egenskaper

För ovanlighetens skull har vi den här gången inte hittat så många intressanta forskningsnyheter att rapportera om i vårt nyhetsbrev.

[En genredigerad lila tomat](#) har blivit godkänd för marknaden i Australien, forskare i Japan har identifierat en gen som ger [aubergin motståndskraft mot skadegörande begomovirus](#), och i Kina har forskare hittat en genetisk mekanism som gör att [sojaböna kan växa i höga salthalter](#). I Chile har forskare använt gensaxen för att [minska enzymdriven brunfärgning hos potatis](#) för att förbättra grödans utseende och marknadsvärde efter skörd. I Storbritannien ska genredigerad [raps motståndskraftig mot svampsjukdomen ljus bladfläcksjuka](#) testas ute i lantbruket.

Forskare har hittat en genetisk försvarsmekanism hos aubergin som skulle kunna användas för att förädla grödor som är motståndskraftiga mot virus. Foto: Macayran, Pixabay

Vi passar på att reda ut ett ganska vanligt missförstånd som gäller toleransegenskaper. Alltför ofta beskrivs dessa som resistensegenskaper medan det i själva verket handlar om tolerans för något ämne (som tar kål på andra växter). Toleransegenskaperna utnyttjas på två olika sätt i växtlabbet och i odlingen på åkern. I labbet fungerar toleransen som ett verktyg för att göra urval i växtförädlingen (med hjälp av till exempel antibiotika- eller herbicidtolerans). I lantbruket finns herbicidtolerans som en avsiktlig egenskap i den färdiga sorten av en gröda (vanligast är grödor med tolerans för glyfosat som möjliggör effektiv ogräsbekämpning på åkern). Inga sådana grödor är godkända för odling i EU, men import av herbicidtolerant soja som foder är omfattande.

Inom gentekniken har forskare länge använt gener för antibiotikatolerans för att identifiera växtceller som samtidigt fått in en annan medföljande gen för en önskad egenskap. Herbicidtolerans kan användas på liknande sätt. Cellerna/växterna odlas i ett medium med antibiotika/herbicid och de växtceller som överlever är de som blivit modifierade. I det här fallet har toleransen inte någon funktion i själva jordbruket och kan i de flesta grödor avlägsnas i ett senare steg i växtförädlingen. Vetenskapliga bedömningar säger att riskerna med urvalsgenerna är extremt låga. Nu för tiden använder man antibiotikamarkörer mer och mer sällan, eftersom forskarna utvecklat andra effektiva metoder för att identifiera modifierade plantor.

I debatten om växter utvecklade med genteknik bör man skilja mellan toleransegenskaper som används som tekniska hjälpmedel i växtförädlingsprocessen (urval av celler på labbet) och sådana som är avsiktliga egenskaper hos den färdiga växtsorten (för att kunna bekämpa ogräs i odlingen). Det vore också önskvärt om man i EU kunde göra en tydlig åtskillnad mellan dessa användningsområden och anpassa bedömningen av växter med dessa egenskaper därefter, när den nya lagstiftningen kring NGT ska tillämpas.

Om man likställer växters toleransegenskaper ”på labbet” med toleransegenskaper ”på åkern” i bedömningen av hur hållbar en växtsort är, finns det risk att möjligheten att göra toleransbaserade urval inom utvecklingen av grödor försvinner. En sådan sträng tolkning av lagstiftningen skulle göra det svårt att få ut vissa klonförökade ”toleransselekterade” sorter av grödor, exempelvis potatis, på marknaden.

Forskare använder ibland herbicidtolerans hos växter som ett verktyg för att se vilka plantor som blivit genetiskt modifierade. Icke att förväxla med hur herbicidtolerans används i fält för att underlätta ogräsbekämpning. Foto: JetalProduções, Pixabay

Du får det här nyhetsbrevet eftersom du anmält intresse för nyheter om den nya gentekniken i växtförädlingen. I några fall har vi antagit att du förmodligen är intresserad av den här unika informationen. Om du känner till någon annan som också är intresserad av sådan information, hör av dig till akademien@ksla.se. Om du inte vill ha det här nyhetsbrevet, skicka bara ett mejl så tar vi omedelbart bort dig från mejllistan. Samma adress: akademien@ksla.se.